

Újabb dokumentum Nagy Ferenc és Sztálin találkozásáról ⁽¹⁾

„Itt már kidomborodott, hogy nem alá- és felérendeltségi viszony van a tárgyalófelek között, hanem – amint Sztálin két nappal később egy pohárköszöntőjében mondotta – a Szovjet-Unió népei a legkisebb nemzetet is éppoly tiszteletben tartják, mint a legnagyobbat és pedig azért, mert az a felfogásuk, hogy a legkisebb nemzet is kitermelhet magából olyan egyéneket, s olyan közösségi szellemet, amelyet esetleg egy nagy nemzet, amely talán száz milliókkal rendelkezik, sem tud kitermelni magából.”

Bevezetés

A Nagy Ferenc miniszterelnök vezette magyar kormányküldöttség kilenc napos Moszkvai látogatása után 1946. április 18-án délután két órakor érkezett meg a Mátyásföldi repülőtérre. A delegáció útjáról a sajtó elég szűkszavúan tudósított, ráadásul a delegáció kiutazását is találgatások vették körül. Felröppent ugyanis annak a (rém)híre, hogy esetleg tagállama leszünk a Szovjetuniónak, vagy hogy újabb háború készül és ezért "rendelje magához" Sztálin a magyar kormányfőt. Ezeket a híreszteléseket maga Nagy Ferenc is igyekezett cáfolni az elutazásakor adott repülőtéri nyilatkozatában: "A moszkvai látogatást én kezdeményeztem. Szükségesnek látom, hogy az ország felszabadulása után egy esztendővel látogatást tegyünk annak a nagyhatalomnak a kormányánál, amelynek felszabadulásunkat köszönhetjük." Az április 9-én, délután Moszkvában a szovjet kormány fogadóbizottságában jelen volt Molotov külügyminiszter és Dekanozov helyettes külügyminiszter, majd meglepetésre már másnap, szerdán fogadta a kormányküldöttséget Sztálin "generalisszimusz miniszterelnök".

Annak ellenére, hogy a delegáció megérkezése napján Gyöngyösi János külügyminiszter, majd másnap Nagy Ferenc is sajtótájékoztatót tartott, a tárgyalások részletei mégis csak a miniszterelnöknek az országgyűlés előtt elmondott május 2-i külpolitikai beszámolóját követően kezdtek ismertté válni. Addig tulajdonképpen egyetlen konkrétum látott napvilágot, miszerint - a hivatalos közlemény propagandaszándékától sem mentes megfogalmazásában - "a szovjet kormány figyelembe véve a magyar kormány óhaját, beleegyezett abba, hogy Magyarország által a Szovjetunióni részére teljesítendő jóvátétel határidejét hat évről nyolc évre hosszabbítsa meg". Igazából ezt sem lehetett teljesen váratlanul tekinteni, hiszen a Szovjetunión korábban már hasonló engedményeket tett Romániának és Finnországnak is. Ráadásul a Párizsi Békeszerződés a nyolc éves határidő kezdetét Magyarország esetében visszamenőleg, 1945. január 20-tól vette figyelembe.

A háborús jóvátételei összegről folytatott tárgyalásokon elhangzott, hogy ennek körülbelül egyhatodát - 50 millió dollár - a Szovjetunión elengedi. A Párizsi Békeszerződés viszont nem ismerte az itt említett esetleges kedvezményeket. Magyarország végül a Szovjetuniónak 200, Jugoszláviának és Csehszlovákiának összesen 100 millió USA dollár erejéig volt kötelezve a károk megtérítésére. A szovjet fél a határrendezés kérdésében is nagyvonalúnak mutatkozott a tárgyalásostalnal: a színtiszta magyar területekért folytatott harcában a magyar békelegációt a legmesszebbmenően támogatni fogja a párizsi értekezleten. Az elhangzott ígéretek a békeszerződés aláírásáig hátralévő nyolc hónapban a legkülönbözőbb találgatásokra és értelmezésekre adtak alkalmat. Pedig 1946. április 18-19-én, a moszkvai tárgyalásokkal éppen egy időben a győztes hatalmak külügyminiszter-helyettesei - közöttük Dekanozov, aki néhány napja jelen volt a magyar küldöttség fogadásán is - Párizsban véglegesítették a magyar-román határral foglalkozó tervezetüket. Ez viszont megállapította: "Az 1940. augusztus 30-ai bécsi döntést ezennel semmisnek és érvénytelennel nyilvánítjuk. Ezzel helyreáll a Románia és Magyarország között 1938. január 1-ével érvényes határ."

A tárgyalásokkal kapcsolatos információkhoz főként azok a vezető politikusok juthattak, akik pártjainak koalíciós miniszterei maguk is tagjai voltak a kormányküldöttségnek. Gerő Ernő közlekedési miniszter illetve Szakasits Árpád miniszterelnök-helyettes már megérkezésük napján tájékoztatták a megbeszélések részleteiről az MKP illetve a SZDP szűkebb vezetését. Ezt, a Szakasits-féle beszámolót ismertette egy héttel később Révész Ferenc a Központi Híradó Rt. szociáldemokrata pártcsoportjának tagjaival, amelynek jegyzőkönyve a Magyar Rádió Irattárában maradt fenn. A tájékoztatás bizalmas jellegét az előadó maga is hangsúlyozta: "talán mostani fejtegetéseimben is messzebb mentem, mint amennyit el lehetett volna mondani. De olyan dolgok ezek, amiket nem árt, ha ilyen kisebb körben az elvtársak tudomására hozunk."

Forrás

KÖZPONTI HÍRADÓ RT.

Üzemi pártnap

Üzemi pártcsoport

1946. április 25.

Jegyzőkönyv

felvétel a Központi Híradó Rt. üzemi pártcsoportjának 1946. április 25-én megtartott pártnapjáról.

Manyák József elvtárs elnök az ülést megnyitva bejelentette, hogy a pártnapok hat hétre szünetelni fognak, mert a vállalatnál április 29-én megindul a világnézeti tanfolyam és ennek előadói sorában szociáldemokrata előadók is szerepelnek a kommunista, kiszgadáparti, parasztpárti és szakszervezeti tanácsbéli előadók mellett. Kérte, hogy az előadásokat, amelyek igen érdekes témákról szólnak, minél többen látogassák.

Révész Ferenc elvtárs, a központ részéről kiküldött előadó a moszkvai út eredményeit méltatta. Utalt arra, hogy a moszkvai utat megelőzte Magyarországon egy erős suttogó propaganda, amely abban kulminált, hogy tagállama leszünk a Szovjet-Uniónak. Sem politikailag, sem gazdaságilag nem érdeke a Szovjet-Uniónak, hogy Magyarországot tagállammá tegye. Ezt mi hirdettük a moszkvai út előtt, a moszkvai út után pedig mindenki meggyőződhetett, hogy Magyarország mint egyenlő rangú, tárgyalóképes partner szerepelt az ottani tárgyalásokon.

A felszabadulás óta egyik reakciós hullám a másik után öntötte el a magyar közéletet. Arra spekuláltak előbb, hogy az angol-szászok összevesznek a Szovjettel. Amikor ez nem következett be sem San-Franciscóban, sem Potsdamban, az angol választásokban reménykedtek, majd a moszkvai és a londoni tárgyalásokban. Azt suttogták, új háború van kitörőben és állandóan hivatkoztak az angolszász és szovjet ellentétekre. Amikor mindezek a feltevések összeomlottak és a magyar reakció elvesztette a csatát, Téli tábornokkal kezdtek operálni. Azt hirdették, hogy a tél olyan tömeg-elégedetlenséget indít el, amely elsöpri a magyar demokráciát. Ez se következett be. Ekkor következett a "tagállam" jelszóval való operálás. Amikor hivatalosan közzétették a hírt, hogy a magyar miniszterelnök Moszkvába repül hangsúlyozták, hogy mi kértük a moszkvai látogatást és nem meghívásra megyünk oda. Arról beszéltek ugyanis, hogy Sztálin odarendelte a minisztereket és feltételeket közöl velük. Egy papírt tesz eléjük és ezt alá kell írniok. Ezért történt, hogy mindegyik miniszter az induláskor kiemelte, hogy mi kértük a látogatást. A valóság az, hogy már a négy miniszter előtt jártak magyar politikusok Moszkvában, hogy egyengessék az utat. Azt a választ kapták, hogy örömmel várják a látogatást. Hogy a Szovjet-Unión nem egy mindenképpen alárendelt partnert látott bennünk, azt bizonyítja az a tény is, hogy a kétszáz milliós nemzetet a fogadásnál Molotov külügyminiszter képviselte. Ez olyan megtiszteltetés volt, amelyet nem is tudunk kellőképpen értékelni, annál is inkább, mert köztudomású, hogy a francia politikai élet vezetőjét, de Gaulle tábornokot nem ő fogadta, hanem a helyettes külügyi népbiztos. Megérkezésük estjén már Molotov fogadta a négy minisztert és huszonnégy órával később már Sztálinnal. tárgyalta. Ezt a magyar eredményt egyetlenegy ország politikusa is sem érték el ideig. De Gaulle csak két hét múlva tudott bejutni a Kremlbe.

Nagy meglepetés volt a magyar delegáció számára, hogy ilyen hamar Sztálin elé kerülhettek. Nagy Ferenc jó háromnegyedórás beszédben vázolta azt az egy évet, amelyet a magyar demokrácia maga mögött hagyott. Sztálin azt mondta: "Magyarország önálló, független ország. Nem kötelese beszámolni senkinek a cselekedeteiről. A miniszterelnök fejtegetéseit egyszerűen csak információnak veszem és mint ilyet, köszönöm." Itt már kidomborodott, hogy nem alá- és felérendeltségi viszony van a tárgyalófelek között, hanem - amint Sztálin két nappal később egy pohárköszöntőjében mondotta - a Szovjet-Unió népei a legkisebb nemzetet is éppoly tiszteletben tartják, mint a legnagyobbat és pedig azért, mert az a felfogásuk, hogy a legkisebb nemzet is kitermelhet magából olyan egyéneket, s olyan közösségi szellemet, amelyet esetleg egy nagy nemzet, amely talán száz milliókkal rendelkezik, sem tud kitermelni magából.

Kettőjük beszélgetése után Sztálin anélkül, hogy megkérdezte volna, hogy milyen problémái vannak a magyar demokráciának a négy miniszter mellé szegte a kérdést: Miben segíthetünk? A jóvátételnél talán? - Nem a magyar miniszterek, hanem ő vetette fel a jóvátétel problémáját. Megmagyarázta, hogy sajnós a

jóvátételről ők nem tudnak lemondani, mert köztudomású, 1700 várost romboltak le a háborúban. Ezt úgy nem tudják felépíteni, ha a jóvátételi követelésekről lemondanak, de egy dolgot csinálhatnak, azt, hogy hat évről nyolc évre kiszélesítik a szerződést. Kétségtelen, hogy ez a tágítás a magyar iparnak nagy fellendülést fog adni, mert köztudomású, hogy az a több mint hetven százalék, amely a magyar ipar termeléséből a jóvátételnek jutott, óriási nagy teherként jelentett a magyar demokrácia számára.

Sztálin a továbbiakban megkérdezte, hogyan viselkednek az orosz katonák Magyarországon. Nagy Ferenc diplomatikusan azt mondta, hogy egyenlően helyen van meg baj, de azelőtt több baj volt, és ezek a kérdések most nagyjából megoldódnak. Megemlítette azt is, hogy a magyar alvilág csirkefogói sok disznóságot követtek el orosz egyenruhában. Nagyjában nincs különösebb kifogásolni való - mondotta.

Sztálin most ezt kérdezte: Nagy teherként önöknek a megszálló katonák ellátása? A válasz természetesen az volt, hogy bizony, elég nagy teher. Sztálin kijelentette, hogy a megszálló csapatokat a lehetőséghez képest ki fogják vonni, függetlenül attól, hogy a békeszerződés erre mennyi időt engedélyez a részükre. Tett olyan kijelentést is, hogy neki az az érzése, bizonyos számú megszálló sereg nem baj, ha Magyarországon marad. Nekem is ez a véleményem. Életkérdése a magyar demokráciának egyelőre, hogy az orosz megszálló seregeknek egy csökkentett része itt maradjon.

Felmerült az elhurcolt javak problémája is. Sztálin ezt a kérdést számszerűleg nem ismerte, bár egyébként kiderült, hogy nagyon alaposan ismeri a magyar helyzetet. Nagyon megdöbben, mikor közölték vele, hogy ezek értéke körülbelül 3 milliárd dollár. Megkérdezte, miből tevődik össze ez az érték. A tárgyalásokon megállapították, hogy az elhurcolt magyar javaknak óriási többsége - több mint 70 százaléka - angol, amerikai és francia megszálló övezetben van. Megmondták neki, hogy a nyilasok és a nemzeti szocialisták kivitték a Nemzeti Bank egész aranykészletét - körülbelül 35.000 kiló aranyat - kivitték több mint 4000 vagont, több mint 500 mozdonyt, kivitték 700 nagyüzem teljes gépi berendezését. Sztálin, aki tudott róla, hogy Magyarországon nagy pénzügyi bajok vannak, megjegyezte: "Most már értem, mi az oka annak, hogy a pengő olyan bajban van." Majd kijelentette egész határozottan: "Magyarországnak vissza kell kapnia minden elhurcolt javát, még az aranyait is." Ezt azért tette hozzá, mert az angol és amerikai közlemények arról beszéltek, hogy Magyarországnak visszaadnak mindent, csak éppen a 35.000 kiló aranyat nem. A tárgyalásnak az volt az egyik legérdekesebb része, amikor Sztálin odafordult Molotovhoz és határozott utasításban adta neki, hogy a külügyminiszteri értekezleten ezt a problémát hozza napirendre, mert tarthatatlan, hogy a magyar demokráciát megbüntessék azok miatt, akik bunt követtek el az ország ellen.

Volt itt egy másik kérdés is, amelyről a magyar közvélemény igen keveset tud: Teljes jóvátételi összegünknek körülbelül egyhatodáról, vagyis 50 millió dollárról van szó. A Szovjet-Unió ugyanis a megszállás után Magyarországot rendelkezésére bocsátotta a zszakmányból vasúti szerelvényeket. Ezek használati díja ez az összeg. Most nyújtották be ennek az első részletét, amely 16-18 millió dollár körül van. Ebben vasúti újjáépítési költségek is vannak és sok olyan vasúti újjáépítési költséget a magyar nemzet nyakába sózták, amelyek határainkon kívül, Romániában, Csehszlovákiában és Jugoszláviában vannak. Ezt velük akarják kifizettetni. Sztálin elnevette magát. Hát azt hiszik, hogy mindent meg kell fizetni? - mondotta. Ne fizessék ki. Erre a négy magyar miniszter felállt, meghajolt és hálásan megköszönte. Befejezett tények elé állították, mintha az 50 millió dollárt már elengedte volna. Sztálin észbe kapott és megjegyezte: "Meg kell tárgyalnom a szakértőkkel. A tárgyalás a végződött, hogy az 50 millió dollárt a Szovjet-Unió elengedi.

A magyar-orosz árucsera-egyezményben Magyarország kötelezettséget vállalt, hogy a Szovjet-Unióból ideszállított nyersanyagból bizonyos mennyiségű textíliát szállítunk a Szovjet-Uniónak. Azonban az áruk nem készültek el határidőre, úgyhogy óriási pónalét kellett volna fizetni. Erre egy fél éves halasztást adtak.

A magyar miniszterek felvetették még: van egy fájó problémánk, az elhagyott javak problémája Romániában. Nagyon sok magyar érték van Romániában, és jó lenne, ha ezt is tisztáznánk itt - mondták. Sztálin megkérdezte, mit értenek ezalatt. Kifejtették, hogy többi között ott van a petroszéni szénbánya; gépi berendezésével, részvényeivel, mindenével együtt magyar birtoklómányt jelentett. Azt mondtuk, tudjuk, hogy ezt a kis szigetet nem kaphatjuk vissza, azonban nem akarjuk ingyen adni és szívesen felajánljuk ezeket a jóvátételre. Vagyis felajánlották, hogy a románoknál levő magyar értékeket átengedik a Szovjet-Uniónak, de ezt írják a magyar jóvátétel számlájára. Erre azt felelték: ez járható út. Mindjárt össze is állították ezeket az értékeket. A petroszéni szénbányát 50 millió dollárra értékelték, vagyis az egész jóvátételnek egyhatodára. Ez heteken belül elintéződik, és a román kézen levő magyar értékek a Szovjet-Unió birtokába mennek át a jóvátételünk számlájára.

A hadifoglyok ügye is felmerült. Egészen természetes - mondotta Sztálin - hogy a békeszerződések által előírt idő előtt hazaszállítják a magyar katonákat. Ez azonban nem olyan egyszerű, mint ahogy első pillanatra látszik. A Szovjet-Unió is óriási szállítóeszköz-hiányban szenved - mondotta. Ezt tessék tudomásul venni. Nem áll módunkban olyan tempóban megcsinálni a hazaszállítást, mint ahogy önök szeretnék. Nem szabad megfélemlíteni arról sem, hogy hivatalosan még háború van, mert csak fegyverszüneti szerződést kötöttünk. Másfelől az első világháború után még 5-6 év múlva is szállították haza hadifoglyokat. Egyet megjegyezték: ebben az évben az utolsó hadifoglyot is hazaszállítják Magyarországra. Addig is az otthoniaknak és a hadifoglyoknak a helyzetét azzal teszik elviselhetőbbé, hogy megszervezik a hadifoglyoknak az anyaországbeliekkel való levelezését.

Ezek voltak azok a problémák, amelyeket Moszkvában meg lehetett tárgyalni. Volt egy másik probléma is, amelyet Moszkvában nem lehetett eldönteni. Ez a magyar békeszerződés ügye. Ez nem a magyar delegációnak, Sztálinnak és Molotovnak a problémája, hanem ebbe beleszólnak a nagyhatalmak is. De ezt is fel lehetett hozni.

Felvetődött a kérdés, hogy Magyarországnak mely országok felé vannak követelése a békeszerződés szempontjából. A magyar delegáció őszintén megmondta, Jugoszláviával szemben semmi követelésünk nincs. Reméljük, hogy az idillikus baráti kapcsolat, amely most fennáll a két ország között megmarad mindkét részről továbbra is. Mi azon vagyunk, hogy a nálunk kisebbségben lévő jugoszláv népet teljes politikai és gazdasági jogok birtokába juttassuk és reméljük, hogy ez a törekvés megmarad Titoéknál is. Ellenben vannak súlyos észrevételeink Csehszlovákiával és Romániával szemben. Csehszlovákiával szemben bizonyos területi aspirációink is vannak. Szeretnénk, ha a szintizta magyar területek visszakerülnének Magyarországra. Ettől függetlenül lehetetlennek tartjuk azt a helyzetet, amely ott fennáll, azt a politikát, amelyet a szlovák kormány folytat a magyarsággal szemben. Sztálin azt mondta: "Én is felfigyeltem. Tudok róla. Majd a béketárgyalásokon igyekezzünk ezt a kérdést megnyugvársra hozni, annál is inkább, mert a szlovákok azzal agítálnak Szlovákiában, hogy a magyar üldözés a Szovjet-Unió beleegyezésével történik. Szemszédett hazugság" - mondotta Sztálin. Megmagyarázta, a Szovjet-Uniónak elsőrendű érdeke, hogy a határai mellett fekvő országok jöbön legyenek a Szovjet-Unióval. Érdeklünk - mondotta - hogy akik tőlünk bármely irányban fekszenek, baráti rokonszenvvel viseltessenek irántunk, hogy a szomszédos országok területei ne legyenek még egyszer hadviselési, felvonulási területté a Szovjet-Unió ellen. Ez az egyik magyarázata annak, hogy a Szovjet-Unió erőteljesen követeli, hogy a szomszéd államok tisztítsák meg a sváboktól az országukat. A Szovjet-Unió biztonságban akar élni. A biztonság minden népeknek a leghőbb vágya. A Szovjet-Unió olyan óriási áldozatokat hozott a demokrácia és az európai népek felszabadítása érdekében, hogy jogosan követelheti minden háborús gőc kiirtását és kipusztítását közvetlen szomszédságában. Szemszédett rágalom, hogy a Szovjet-Unió ellenünk biztatná a szlovákokat - mondotta Sztálin. Az ellenkezője igaz. A szovjet külpolitika célja a dunai népek békés együttműködésének biztosítása.

A magyar küldöttség kijelentette, nem tartja abszolúte megfelelő megoldásnak a lakosságcsereit. Nálunk most óriási agitációba kezdtek a szlovákok, hogy a tótok menjenek haza. Itt 100.000 szlovák van, ott 600.000 magyar. Mi lesz azoknak a sorsa, akik ott maradnak a csere után? A szlovákok szemtelenkednek a központi cseh kormánnyal szemben; azt is zsarolják, állandóan az elszakadásnak, az önálló Szlovákiának rémével fenyegetőznek. Szlovákia és Csehország között óriási ellentét van még ebben a kérdésben is. Egész pozitív helyről tudjuk, hogy a lakosságcsere után a szlovákok szétfel akarják szórni országukban az ottmaradt magyarságot és így akarják megoldani az egységes nyelvterület problémáját. Az oroszok kijelentették, amennyiben döntő és súlyos szavuk lesz a béketárgyalásokon, szívesen fogják tenni a szintizta magyar területek problémáját épp úgy, mint a magyar üldözés kérdését.

Felvetődött még egy kérdés: a magyar-román határkérdés. A magyar delegáció egész határozott álláspontot foglalt el. Vitt magával három térképet. Mindháromat a szociáldemokrata párt külügyi osztály készítette. Három lehetőségről volt szó. Van egy olyan térkép, amely 22.000 négyzetkilométert jelentene nekünk. Nem tudok ebben hinni. A második térkép 15.000, a harmadik 5.000 kilométert jelent. Az 5.000 négyzetkilométer szintizta magyar, a középsőn a magyarok többségben vannak, a harmadikon pedig körülbelül paritásos az arány. A magyar kormányfőriák tehát mindenre előkészülve mentek ki. Felvetették azt is, hogy a 22.000 négyzetkilométer visszacsatolása azért lenne jó, mert egyensúlyi helyzetet teremtene. Akkor körülbelül ugyanannyi oláh maradna Magyarországon, mint amennyi magyar Romániában. Ez a paritásos kisebbség mindkét ország kormányát arra kényszerítené, hogy minden jogot biztosítson a számára. Hosszabb eszmecsere alakult ki. Ebben a pillanatban természetesen nem lehet tudni, hogy fog alakulni a kérdés. A Szovjet-Unió kijelentette, a szintizta magyar területekért folytatott harcában a magyar békedelegációt a legmesszebbmenően támogatni fogja a párisi értekezleten.

Befejezésül nem tudom elhallgatni, hogy a felszabadulás óta a magyar történelemnek, a magyar demokráciának a legnagyobb történelmi ténye és eredménye következett be ezen a moszkvai tárgyaláson. Kiderült, hogy egyenlő partnerek vagyunk és jó barátságban akarunk maradni. Sztálin pohárköszöntőjében volt valami, ami egészen megrázó volt a magyar delegáció részére. Az urak - mondotta - folyton a mi egészségünkre és nagyságunkra ürtik poharukat. De megfélemlenek arról, hogy Oroszország rettentő nagy bunt követett el a történelem folyamán Magyarországgal szemben. Nemcsak önkö követtek el a bunt, amikor a negyvennyolcas magyar szabadságharcot vérbe fojtották. Ezt örökké szégyellni fogjuk. De mi már jóvátételt fizettünk Magyarországnak, mert a cárizmust elintéztük. Ahogy mi likvidáltuk a cárizmust, ugyanúgy likvidálják önök is fasiszta múltjukat. Örülök, hogy látom, hogy Magyarország a legjobb úton halad és a legerélyesebben megtisztítja az állami apparátust az oda nem való elemektől és leszámol bunós múltjával. Ezeket mondta Sztálin.

Nem olyan diplomáciai tárgyalás volt ez, ahol minden mondat mögött valamely hátsó gondolat húzódik meg. Hátsó gondolatoktól mentesen, őszintén mondták el problémáikat és a tárgyalás eredményéből kiderült, hogy mindig számíthatunk a Szovjet-Unió segítségére.

Mélységes szimbólum volt abban, hogy néhány nappal a hazaérkezés után egy másik delegáció - az angol képviselők delegációja - jött Magyarországra érdeklődni. Ez azt bizonyítja, hogy pártunk külügyi vonala ragyogó vonal Sztálin és Attlee között. Az idő igazol. Szakasits elvtársunk mondotta, hogy a szociáldemokrata párt a híd Kelet és Nyugat között. De ennek a hídnak az egyik pillére mégis közelebb áll a Kelethez. nemcsak azért, mert határosak vagyunk, nemcsak mert gazdaságilag a Szovjet volt az a hatalom, amely mindig segítségünkre sietett, hanem legfőképpen azért, mert világnézeti azonosság van, két szocialista államról van szó. Természetesen az angol munkáspárt is - ha más eszközökkel is - a szocializmust építi. Amikor mi arról beszélünk, hogy híd vagyunk Kelet és Nyugat között, mindig azt értjük alatta, hogy híd vagyunk Sztálin és Attlee között. De ha esetleg a váltógazdálkodás érvényesül, és megint konzervatív párti uralom jutna fölénybe Angliában, akkor egészen biztos, hogy a mi pártunk külpolitikai vonala megváltozna, és nem lennénk összekötő híd már Sztálin és Churchill között. Ilyen hidat tartósan elképzelni józan ésszel nem is lehet. Ez az, ami külpolitikailag pártunkat ebből a szempontból igazolja. Azt hiszem, nagyon helyesen jártunk el, amikor ezt az utat választottuk.

Ezek voltak azok, amiket a szovjet-magyar tárgyalásokkal kapcsolatban el lehetett mondani. Volt még pár részlet, amit nem lehet elmondani, mert mélységes diplomáciai titok. Hiszen talán mostani fejtegetéseimben is messzebb mentem, mint amennyit el lehetett volna mondani. De olyan dolgok ezek, amiket nem árt, ha ilyen kisebb körben az elvtársak tudomására hozunk.

Az előadással kapcsolatban vita indult meg. Az előadó befejezésül részletesen válaszolt a vita során felhozott észrevételekre.

Manyák elvtárs, elnök hálás köszönetet mondott az előadónak értékes fejtegetéseiért, majd a pártnapot bezárta.

Jegyzőkönyvvezető

hitelesítők

Jegyzőkönyv. SZDP üzemi pártnap, 1946. április 25. Központi Híradó RT. Üzemi pártcsoport. Magyar Rádió Irattára. Vegyes pártanyag dosszié/1946. sz. n. Géppel írt másolat, kilenc oldal, a jegyzőkönyvvezető és a hitelesítők aláírása nélkül.

Címkék:

[Nagy Ferenc](#) ^[2]

[Sztálin](#) ^[3]

[Gyöngyösi János](#) ^[4]

[Gerő Ernő](#) ^[5]

[Szakasits Árpád](#) ^[6]

[SZDP](#) ^[7]

Kiadás: 1. évfolyam (2001) 2. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/politika/ujabb_dokumentum_nagy_ferenc_es_sztalin_talalkozojarol.html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/politika/ujabb_dokumentum_nagy_ferenc_es_sztalin_talalkozojarol.html

[2] <https://www.archivnet.hu/cimkek/nagy-ferenc>

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/sztalin>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/gyongyosi-janos>

[5] <https://www.archivnet.hu/cimkek/gero-erno>

[6] <https://www.archivnet.hu/cimkek/szakasits-arpad>

[7] <https://www.archivnet.hu/cimkek/szdp>